

Народна банка Србије

НОВИ НАЧИН РАДА С ГОТОВИМ НОВЦЕМ

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
Сектор за послове трезора
Београд, 8. 10. 2008. године

Народна банка Србије

Т Е М Е

- Проблеми у раду с готовим новцем
- Реорганизација трезорског и благајничког пословања у Народној банци Србије
- Промене које Народна банка Србије планира у раду с готовим новцем с банкама

Народна банка Србије

Проблеми у раду с готовим новцем

- 60% укупне количине новца у готовинском платном промету односи се на промет између банака;
- Банке не врше прераду новца који циркулише између њих – лош квалитет новца у промету;
- Циркулисање крупнијих апоена новчаница између банака и задржавање ситних апоена новчаница у трезорима банака – поремећена апоенска структура новчаница у промету;
- Банке не врше замену похабаних и општећених новчаница клијентима;

Народна банка Србије

Реорганизација трезорског и благајничког пословања у Народној банци Србије

- Народна банка Србије спроводи централизацију благајничког и трезорског пословања;
- Уводи аутоматизацију у процес прераде новца;
- Формира центре за прераду новца у Београду и Новом Саду, уз очување садашњег броја уплатно-исплатних места за банке у пет градова (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац и Ужице);
- Смањује број запослених на преради новца;
- У Крагујевцу и Ужицу, од октобра 2008, укида прераду новца, а у Нишу задржава ручну прераду до друге половине 2009. (прелазна фаза);
- Од друге половине 2009. комплетна прерада укупне количине новца (динарске готовине и ефективног страног новца) обављаће се машински;

Народна банка Србије

Промене које Народна банка Србије планира у раду с готовим новцем с банкама

- Увођење аутоматских система у процес сортирања, прераде и уништаја новчаница и измена комплетне процедуре прераде новца у Народној банци Србије;
- Промена начина паковања новчаница у банкама и Народној банци Србије;
- Поједностављење прераде новчаница у банкама и Народној банци Србије (подобне и неподобне за оптицај);
- Укидање накнаде за прераду новчаница;
- Укидање могућности међусобног снабдевања банака готовим новцем;

Народна банка Србије

Аутоматизација процеса прераде новца у Народној банци Србије

- Аутоматски системи врше сортирање новца, откривање новчаница сумњиве аутентичности, уништај новчаница неподесних за поновни оптицај, пакују новац подесан за поновни оптицај и прослеђују податке о извршеним операцијама рачунару по свакој прерађеној уплати;
- Концентрација машина на две локације (на местима где се слива велика количина готовине) ради постизања највеће искоришћености капацитета машина;
- Утврђене разлике у уплатама банака евидентирају се на нивоу уплате;
- Разлике се усклађују преко рачуна банке у платном систему НБС;

систем BPS 1040
броји 260.000 по смени

систем BPS 216
броји 100.000 по смени

систем ISS 300
броји 70.000 по смени

Народна банка Србије

Паковање новчаница

- Новчанице се предају Народној банци Србије искључиво у аманетима по категоријама (оптицајне и ваноптицајне), апоенима и издањима;
- Аманети садрже максимално до 20.000 комада, односно 20 свежњева, истог апоена, категорије и издања – један аманет један апоен;
- Минимално паковање истог апоена, категорије и издања је свежањ, паковање од 1000 комада новчаница (10 пакета), осим за апоен 5000, где је минимално паковање пакет, паковање од 100 комада – укида се могућност да у једном аманету постоје различити апоени исте категорије и издања;

Народна банка Србије

Изглед паковања

- Будуће стандардно паковање за банке
 - Пластични контејнер за 10.000 новчаница
 - Вишекратна употреба
 - Провидни поклопац
 - Закључавање сигуросном везицом с бар кодом

Народна банка Србије

Изглед паковања - наставак

- **Транспортна кутија**
 - 16 преграда за контејнере за новац
 - Закључавање бравицом или сигуросном везом с бар кодом
 - Стандард ЕЦБ

- **Сигурносна везица**
 - Сигурно и једноставно затварање паковања новца
 - Подржава штампу текста, бар код и РФИД
 - 18 карактера (ЕЦБ - стандардни код)

Народна банка Србије

Шема новог начина рада с готовим новцем у НБС

Уплата, прерада, чување и исплата

Народна банка Србије

Прерада новца

- Банке прерађују новчанице разврставајући их на оптицајне и ваноптицајне и тако разврстане предају Народној банци Србије;
- Банке клијентима исплаћују искључиво новац подобан за оптицај;
- У Народној банци Србије се новчанице прерађују тако што се издвајају новчанице неподобне за оптицај и ваноптицајне новчанице;
- Народна банка Србије банкама исплаћује новчанице које никад нису биле у оптицају (оригинал паковања из ЗИН-а) и новчанице подесне за оптицај;

Народна банка Србије

Н а к н а д е – постојеће стање

- Народна банка Србије снабдева банке и друге финансијске организације новчаницама и кованим новцем (чл. 60. став 2. ЗоНБС);
- Банке и друге финансијске организације сnose трошкове набавке новчаница и кованог новца (чл. 60. став 3. ЗоНБС);
- Прописане накнаде за банке: накнаде у вези са исплатом готовог новца (Т9 – тар. став 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 12, 13) накнаде у вези с уплатом готовог новца (тар. став 5 и 11), накнада за замену оштећених новчаница (тар. став 14), накнада за паковање готовог новца ван минималног паковања (тар. став 9) и накнада за прераду новца (тар. став 8);
- Од преласка платног промета у банке (почетак 2003) Народна банка Србије је у неколико наврата смањивала накнаде за уплату и исплату;

Народна банка Србије

Накнаде – постојеће стање – наставак

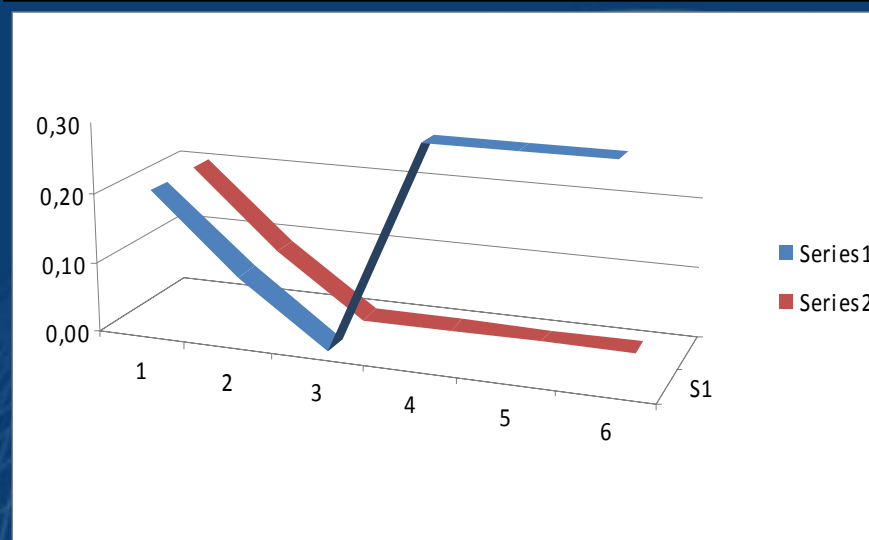
Приказ кретања висине две најзаступљеније накнаде

Уплата

Кретање висине накнаде:

1.	од 1. 1. 2003. до 28. 2. 2003.
2.	од 1. 3. 2003. до 31. 12. 2003.
3.	од 1. 1. 2004. до 17. 6. 2005.
4.	од 18. 6. 2005. до 4. 8. 2006.
5.	од 5. 8. 2006 до 31. 12. 2007.
6.	од 1. 1. 2008. до данас

1.	2.	3.	4.	5.	6.	Уплате
0,20	0,09	0,00	0,30	0,30	0,30	после 14h
0,20	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	пре 14h

Народна банка Србије

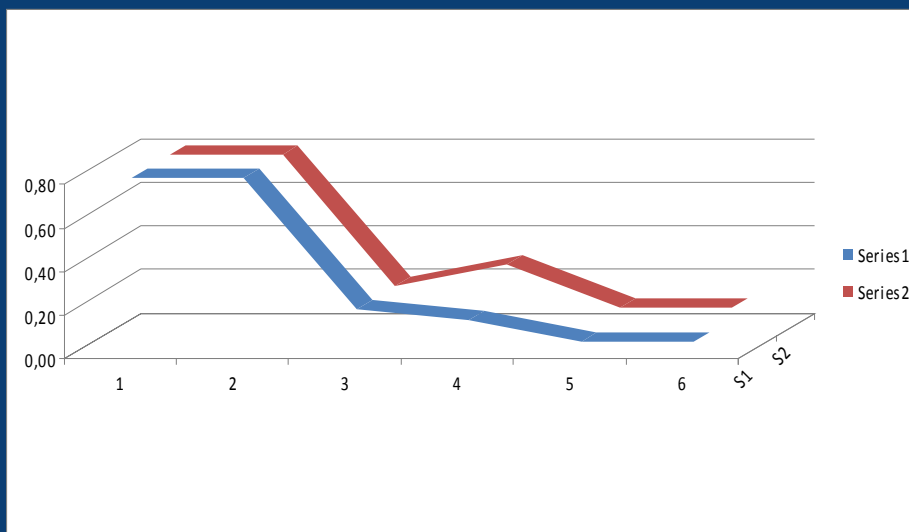
Накнаде – постојеће стање – наставак

Приказ кретања висине две најзаступљеније накнаде

Исплата

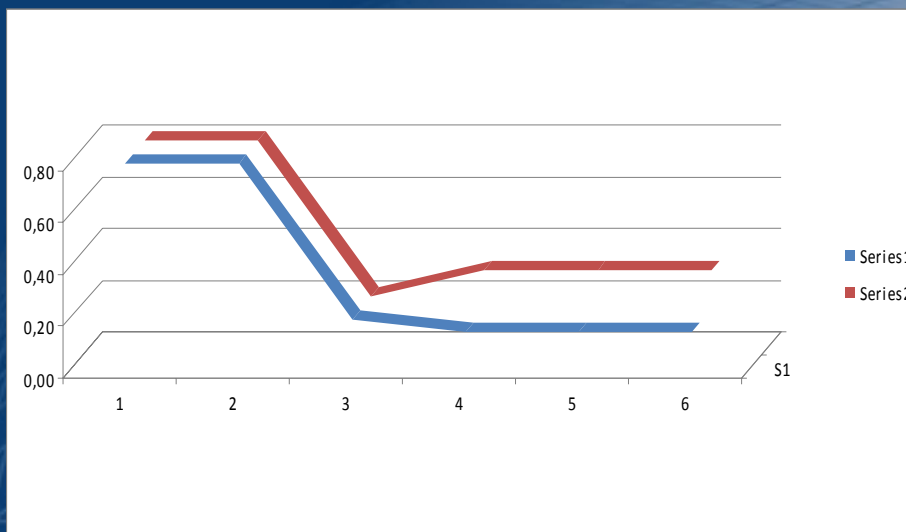
Накнада за исплату банкама које имају
уговоре с мењачима

1.	2.	3.	4.	5.	6.	Захтев
0,80	0,80	0,20	0,15	0,05	0,05	дан пре
0,80	0,80	0,20	0,30	0,10	0,10	на дан

Накнада за исплату банкама које немају
уговоре с мењачима

1.	2.	3.	4.	5.	6.	Захтев
0,80	0,80	0,20	0,15	0,15	0,15	дан пре
0,80	0,80	0,20	0,30	0,30	0,30	на дан

Народна банка Србије

Накнаде – постојеће стање – наставак Накнада за прераду и паковање новца

- Уведена 1. јула 2006. године;
- Циљ – повећање дисциплине у примени прописа и побољшање квалитета новчаница у готовинском платном промету;
- Наплаћује се када је по свакој уплати лоше категорисани новац изнад 5% укупног броја примљених новчаница (до 5% се не наплаћује);
- Народна банка Србије редовно спроводи обуку за запослене у банкама који се баве прерадом готовог новца, ради уједначавања примене критеријума за његово разврставање на категорије и смањења накнаде за прераду коју банке плаћају Народној банци Србије.

Народна банка Србије

Накнаде – планиране промене

- Укидају се накнаде у вези са исплатом готовог новца (тар. став 1, 3, 7 и 13);
- Укидају се накнаде у вези са уплатом готовог новца (тар. став 5 и 11);
- Укида се накнада за прераду новчаница (тар. став 8);
- Укида се накнада за замену оштећених новчаница (тар. став 14);
- Накнаде повезане са оперативним ризиком Народне банке Србије остају (тар. став 2, 4, 6, 9, 10 и 12);
- Накнаде ће по истеку рока од три месеца бити анализиране и евентуално кориговане према резултатима анализе.

Народна банка Србије

Предности предложеног новог начина рада с ГОТОВИНОМ

- Народна банка Србије ставља под контролу укупну количину готовог новца у оптицају, чиме се знатно побољшава његов квалитет:
- Знатно се поједностављује и олакшава рад на преради новчаница и смањују трошкови прераде у банкама;
- Примена нових решења у раду с готовином и увођење стандарда за паковање новца омогућавају лакшу манипулацију и повећавају сигурност у раду с готовим новцем;
- Повећани трошкови банака за транспорт новца до и од исплатно-уплатних места у филијалама Народне банке Србије компензовани су смањењем накнада и трошкова прераде у банкама.

Народна банка Србије

Измене регулативе

Измене прописа - примена од 1. децембра 2008. године:

- Одлуке о начину управљања токовима готовине снабдевањем банака новчаницама и кованим новцем,
- Упутства за спровођење Одлуке о начину управљања токовима готовине снабдевањем банака новчаницама и кованим новцем,
- Одлуке о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге.

Народна банка Србије

Хвала на пажњи!

